

Підсумки діяльності страхових компаній за 2018 рік

Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 31.12.2018 становила 281, у тому числі СК "life"¹ – 30 компаній, СК "non-life" – 251 компанія, (станом на 31.12.2017 – 294 компанії, у тому числі СК "life" – 33 компанії, СК "non-life" – 261 компанія). Кількість страхових компаній продовжує тенденцію до зменшення, так за 2018 рік порівняно з 2017 роком, кількість компаній зменшилася на 13 СК, порівняно з 2016 роком зменшилася на 29 СК.

За 2018 рік частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становила 1,4%, що на 0,1 в.п. менше в порівнянні з 2017 роком; частка чистих страхових премій у відношенні до ВВП залишилась на рівні 2017 року та становила 1,0%.

У порівнянні з 2017 роком на 5 935,7 млн. грн. (13,7%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій² збільшився на 5 929,9 млн. грн. (20,8%).

Збільшення валових страхових премій відбулося майже по всіх видах страхування, а саме: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка") (збільшення валових страхових платежів на 2 362,1 млн. грн. (22,3%)); страхування майна (збільшення валових страхових платежів на 1 341,3 млн. грн. (26,3%)); страхування життя (збільшення валових страхових платежів на 992,4 млн. грн. (34,1%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (збільшення валових страхових платежів на 899,0 млн. грн. (25,0%)); страхування кредитів (збільшення валових страхових платежів на 748,6 млн. грн. (2 рази)); медичне страхування (збільшення валових страхових платежів на 605,4 млн. грн. (21,0%)); страхування медичних витрат (збільшення валових страхових платежів на 454,9 млн. грн. (55,1%)); страхування від нещасних випадків (збільшення валових страхових платежів на 445,7 млн. грн. (34,1%)). Водночас, зменшилися валові страхові премії зі страхування вантажів та багажу (зменшення валових страхових платежів на 1 787,7 млн. грн. (38,1%)); страхування фінансових ризиків (зменшення валових страхових платежів на 458,9 млн. грн. (8,2%)); страхування відповідальності перед третіми особами (зменшення валових страхових платежів на 357,8 млн. грн. (12,2%)).

Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за 2018 рік становила 69,7%, що на 4,1 в.п. більше в порівнянні з 2017 роком.

Протягом аналізованого періоду збільшилась кількість укладених договорів страхування на 15 594,6 тис. одиниць (або на 8,4%), при цьому на 4 909,5 тис. одиниць (або на 8,1%) зросла кількість договорів з добровільного страхування, в тому числі збільшилась кількість укладених договорів

¹ Скорочення: СК "Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування життя, СК "non-Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя.

² Чисті страхові премії (виплати) – розраховані як валові страхові премії (виплати) за мінусом частки страхових премій (виплат), які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

страхування від нещасних випадків на 4 484,5 тис. одиниць (або на 13,5%), кількість укладених договорів на страхування медичних витрат зросла на 850,2 тис. одиниць (або на 23,5%), кількість укладених договорів страхування фінансових ризиків зменшилась на 1 180,5 тис. одиниць (або на 16,8%). Кількість укладених договорів з обов'язкового страхування збільшилась на 9 222,3 тис. одиниць (або на 7,5%) за рахунок збільшення кількості договорів страхування від нещасних випадків на транспорті на 8 757,9 тис. одиниць (7,6%).

Обсяг валових страхових виплат/відшкодувань у порівнянні з 2017 роком збільшився на 2 326,6 млн. грн. (22,1%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 2 175,8 млн. грн. (21,2%). Зростання обсягів валових страхових виплат за 2017 рік мало місце у більшості основних системоутворюючих видах страхування. Збільшилися валові страхові виплати з таких видів страхування, як: страхування майна (збільшення валових страхових виплат на 1 161,2 млн. грн. (4 рази)), автострахування (збільшення валових страхових виплат на 833,8 млн. грн. (16,7%)), медичне страхування (збільшення валових страхових виплат на 423,3 млн. грн. (25,3%)), страхування життя (збільшення валових страхових виплат на 148,6 млн. грн. (26,7%)). Водночас, зменшилися валові страхові виплати зі страхування фінансових ризиків (зменшення валових страхових виплат на 294,3 млн. грн. (15,7%)), страхування кредитів (зменшення валових страхових виплат на 183,3 млн. грн. (70,1%)).

Рівень валових виплат у порівнянні з аналогічним періодом 2017 року збільшився на 1,8 в.п. та становив 26,1%. Рівень чистих страхових виплат станом на 31.12.2018 становив 36,1%, що більше на 0,1 в.п. у порівнянні з аналогічним періодом минулого року.

Високий рівень валових та чистих страхових виплат спостерігається з медичного страхування – 60,1% та 64,6%, за видами добровільного особистого страхування – 37,2% та 42,7%, за видами недержавного обов'язкового страхування – 36,2% та 37,0% відповідно.

Операції вихідного перестрахування за 2018 рік зменшились на 2,1% з 18 333,6 млн. грн. до 17 940,7 млн. грн. за рахунок зменшення на 398,7 млн. грн. (11,7%) обсягів перестрахування із страховиками-нерезидентами. При цьому, операції з перестрахування в середині країни збільшились на 5,8 млн. грн. (0,04%).

Страхові резерви станом на 31.12.2018 зросли на 4 111,2 млн. грн. (18,0%) у порівнянні з аналогічною датою 2017 року, при цьому резерви зі страхування життя зросли на 945,5 млн. грн. (11,3%), технічні резерви – на 3 165,7 млн. грн. (21,9%).

У порівнянні з аналогічною датою 2017 року збільшились такі показники, як загальні активи страховиків на 6 112,3 млн. грн. (10,7%), з них активи, визначені законодавством для покриття страхових резервів – на 4 581,9 млн. грн. (12,7%).

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка представлені в таблиці 1.

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка

	2016	2017	2018	Темпи приросту	
				2017/ 2016	2018/ 2017
				%	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць					
Кількість договорів, крім договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	61 272,8	70 658,2	77 495,0	15,3	9,7
- зі страхувальниками-фізичними особами	42 534,6	66 915,2	72 460,2	57,3	8,3
Кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	118 198,4	114 824,7	123 582,5	-2,9	7,6
Страхова діяльність, млн. грн.					
Валові страхові премії, у тому числі:	35 170,3	43 431,8	49 367,5	23,5	13,7
зі страхування життя	2 756,1	2 913,7	3 906,1	5,7	34,1
Валові страхові виплати, у тому числі:	8 839,5	10 536,8	12 863,4	19,2	22,1
зі страхування життя	418,3	556,3	704,9	33,0	26,7
Рівень валових виплат, %	25,1%	24,3%	26,1%	-	-
Чисті страхові премії	26 463,8	28 494,4	34 424,3	7,7	20,8
Чисті страхові виплати	8 561,0	10 256,8	12 432,6	19,8	21,2
Рівень чистих виплат, %	32,3%	36,0%	36,1%	-	-
Перестраховування, млн. грн.					
Сплачено на перестраховування, у тому числі:	12 668,7	18 333,6	17 940,7	44,7	-2,1
- перестраховикам-резидентам	8 706,4	14 937,4	14 943,2	71,6	0,0
- перестраховикам-нерезидентам	3 962,3	3 396,2	2 997,5	-14,3	-11,7
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	1 233,2	1 208,2	2 459,0	-2,0	103,5
- перестраховиками-резидентами	278,5	280,0	430,8	0,5	53,9
- перестраховиками-нерезидентами	954,7	928,2	2 028,2	-2,8	118,5
Отримані страхові премії від перестраховувальників-нерезидентів	40,1	46,1	48,4	15,0	5,0
Виплати, компенсовані перестраховувальникам-нерезидентам	14,2	13,8	44,4	-2,8	221,7
Страхові резерви, млн. грн.					
Обсяг сформованих страхових резервів	20 936,7	22 864,4	26 975,6	9,2	18,0
- резерви зі страхування життя	7 828,2	8 389,6	9 335,1	7,2	11,3
- технічні резерви	13 108,5	14 474,8	17 640,5	10,4	21,9
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.					
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	56 075,6	57 381,0	63 493,3	2,3	10,7
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	35 071,9	36 084,6	40 666,5	2,9	12,7
Обсяг сплачених статутних капіталів	12 661,6	12 831,3	12 636,6	1,3	-1,5

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній (СК) станом на 31.12.2018 становила 281, з яких 30 СК зі страхування життя (СК "Life") та 281 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life"). За 2018 рік кількість страхових компаній зменшилась на 13 СК.

Таблиця 2

Кількість страхових компаній у 2016 – 2018 роки

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2016	Станом на 31.12.2017	Зміни у 2018 році		Станом на 31.12.2018
			внесено інформацію	виключено інформацію	
Загальна кількість	310	294	4	17	281
в т.ч. СК "non-Life"	271	261	4	14	251
в т.ч. СК "Life"	39	33	0	3	30

Страхові премії

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховувальників за 2018 рік, становили **49 367,5 млн. грн.**, що на 5 935,7 млн. грн. більше порівняно з 2017 роком та на 14 197,2 млн. грн. більше порівняно з 2016 роком.

Таблиця 3

Структура надходження валових страхових премій за 2016 – 2018 роки

	2016	2017	2018	Темпи приросту	
				2017/ 2016	2018/ 2017
				%	%
Валові страхові премії, млн.грн., з них:	35 170,3	43 431,8	49 367,5	23,5	13,7
від страхувальників-фізичних осіб	13 220,0	15 555,6	18 431,0	17,7	18,5
від юридичних осіб	12 879,6	12 937,7	17 348,1	0,5	34,1
від перестраховувальників	9 070,7	14 938,5	13 588,4	64,7	-9,0

За 12 місяців 2018 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила **45 461,4 млн. грн.** (або 92,1% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – **3 906,1 млн. грн.** (або 7,9% від загальної суми страхових премій).

Чисті страхові премії за 2018 рік становили **34 424,3 млн. грн.**, що становить 69,7% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 2017 рік становили 28 494,4 млн. грн., або 65,6% від валових страхових премій.

Обсяги валових страхових премій за 2018 рік збільшились порівняно з 2017 роком на 13,7%, порівняно з 2015 роком зросли на 40,4%.

Чисті страхові премії збільшилися на 20,8% порівняно з 2017 роком, та на 30,1% порівняно з 2016 роком.

Концентрація страхового ринку за надходженнями валових страхових премій станом на 31.12.2018 представлена в таблиці 3.

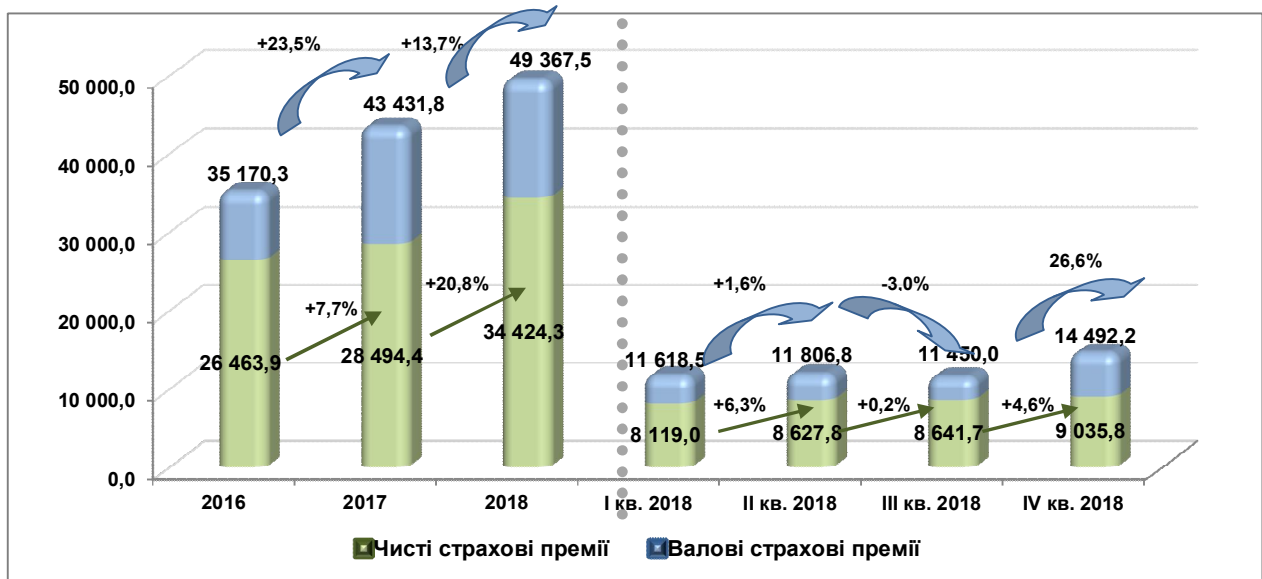

Рис. 1. Динаміка страхових премій за 2016 – 2018 роки (млн. грн.)

Таблиця 4

Концентрація страхового ринку за 2018 рік

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховувальників
Тор 3	2 122,1	54,3	6 834,4	15,0	3
Тор 10	3 783,9	96,9	18 022,2	39,6	4
Тор 20	3 904,8	100,0	28 119,4	61,9	8
Тор 50	х	х	40 205,5	88,4	10
Тор 100	х	х	44 497,5	97,9	15
Тор 150	х	х	45 310,6	99,7	18
Всього по ринку	3 906,1	100,0	45 461,4	100,0	26

Отже, незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 97,9% – акумулюють 100 СК "non-Life" (39,8% всіх СК "non-Life") та 96,9% – 10 СК "Life" (33,3% всіх СК "Life").

По ринку страхування життя Індекс Герфіндаля – Гіршмана (ННІ) склав 1 441,37 (у 2017 році – 1 417,52), по ринку ризикових видів страхування становив 247,95 (у 2017 році – 305,27). В цілому по страховому ринку Індекс Герфіндаля – Гіршмана склав 219,29 (у 2017 році – 272,07).

Страхові премії за видами страхування за 2017–2018 роки (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 4 та на рис. 2, 3, 4.

Таблиця 5

Страхові премії за видами страхування за 2017 – 2018 роки (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові премії, млн. грн.				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових страхових премій		Структура чистих страхових премій		валових премій	чистих премій
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2018/2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	2 913,7	3 906,1	2 913,7	3 906,1	6,7%	7,9%	10,2%	11,3%	34,1%	34,1%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	40 518,1	45 461,4	25 580,7	30 518,2	93,3%	92,1%	89,8%	88,7%	12,2%	19,3%
Добровільне особисте страхування	5 485,9	7 078,7	4 904,9	6 144,7	12,6%	14,3%	17,2%	17,8%	29,0%	25,3%
Добровільне майнове страхування	25 495,6	27 692,2	12 893,0	15 342,4	58,7%	56,1%	45,2%	44,6%	8,6%	19,0%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	5 594,4	5 135,5	1 829,5	1 663,8	12,9%	10,4%	6,4%	4,8%	-8,2%	-9,1%
Добровільне страхування відповідальності	3 254,6	3 116,7	1 918,8	2 085,5	7,5%	6,3%	6,7%	6,1%	-4,2%	8,7%
Недержавне обов'язкове страхування	6 282,0	7 573,8	5 864,0	6 945,6	14,5%	15,3%	20,6%	20,2%	20,6%	18,4%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	5 042,9	6 002,7	4 747,1	5 671,6	11,6%	12,2%	16,7%	16,5%	19,0%	19,5%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	43 431,8	49 367,5	28 494,4	34 424,3	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	13,7%	20,8%

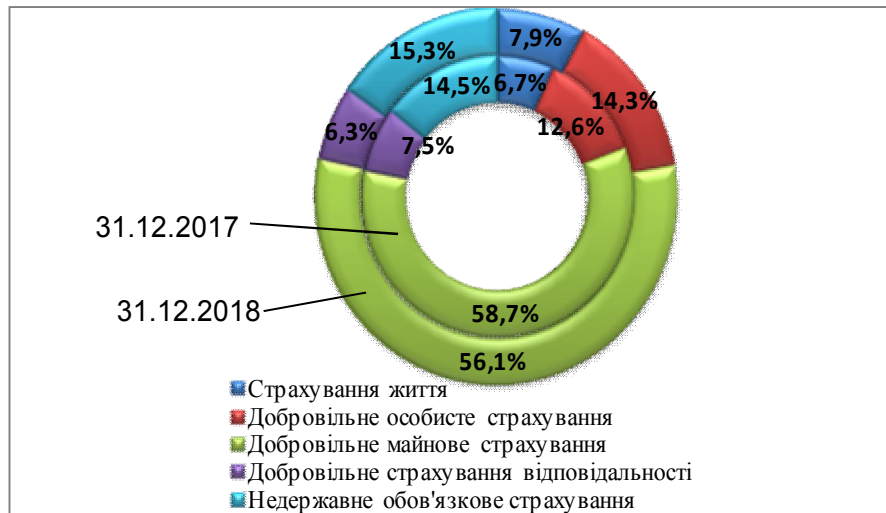

Рис. 2. Структура валових страхових премій станом на 31.12.2017 та 31.12.2018

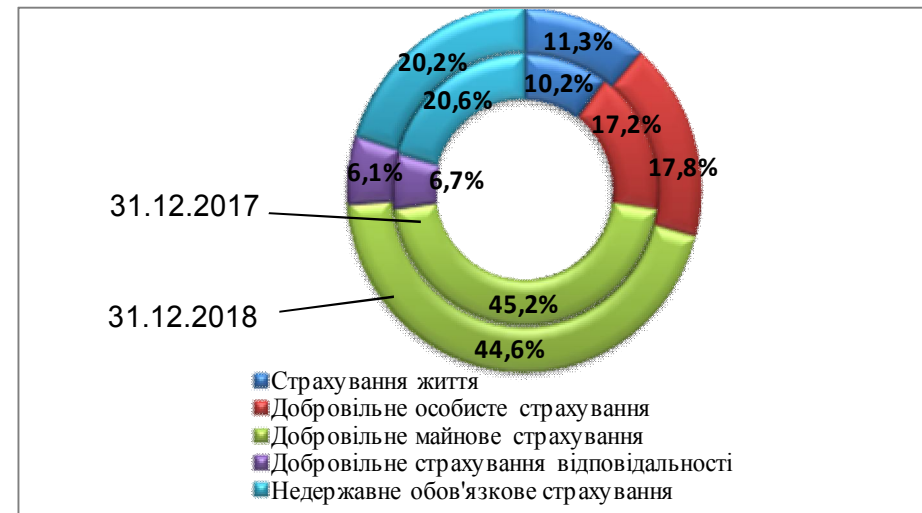

Рис. 3. Структура чистих страхових премій станом на 31.12.2017 та 31.12.2018

Структура валових та чистих страхових премій за 2017-2018 роки представлена в таблиці 5.

Таблиця 6

Структура валових та чистих страхових премій за 2017-2018 роки

Види страхування	Страхові премії, млн. грн.				Темпи приросту страхових премій, %	
	Валові	Чисті	Валові	Чисті	валових премій	чистих премій
	2017		2018		2018/2017	
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	10 613,0	9 858,1	12 975,1	11 720,7	22,3	18,9
Страхування життя	2 913,7	2 913,7	3 906,1	3 906,1	34,1	34,1
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	2 881,3	2 673,9	3 486,7	3 243,1	21,0	21,3
Страхування майна	5 098,9	2 578,5	6 440,2	3 222,0	26,3	25,0
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	3 598,1	1 576,1	4 497,1	1 915,6	25,0	21,5
Страхування фінансових ризиків	5 594,4	1 829,5	5 135,5	1 663,8	-8,2	-9,1
Страхування відповідальності перед третіми особами	2 925,0	1 613,2	2 567,2	1 659,7	-12,2	2,9
Страхування вантажів та багажу	4 686,7	1 001,4	2 899,0	1 479,3	-38,1	47,7
Страхування від нещасних випадків	1 308,5	1 002,9	1 754,2	1 329,0	34,1	32,5
Страхування медичних витрат	891,0	833,2	1 345,9	1 098,8	51,1	31,9
Авіаційне страхування	764,3	662,8	1 041,7	778,5	36,3	17,5
Страхування кредитів	365,0	334,7	1 113,6	577,2	205,1	72,5
Інші види страхування	1 791,9	1 616,4	2 205,2	1 830,5	23,1	13,2
Всього	43 431,8	28 494,4	49 367,5	34 424,3	13,7	20,8

Приріст чистих страхових премій за 2017 рік (+20,8% або 5 929,9 млн. грн.) відбувся по таким видам страхування: автострахування (+18,9% або 1 862,6 млн. грн.), страхування життя (+34,1% або 992,4 млн. грн.), страхування майна (+25,0% або 643,5 млн. грн.), медичне страхування (+21,3% або 569,2 млн. грн.), страхування вантажів та багажу (+47,7% або 477,9 млн. грн.), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (+21,5% або 339,5 млн. грн.), страхування від нещасних випадків (+32,5% або 326,1 млн. грн.), страхування медичних витрат (+31,9% або 265,6 млн. грн.), страхування кредитів (+72,5% або 242,5 млн. грн.). Водночас, зменшилися чисті страхові виплати зі страхування фінансових ризиків (-9,1% або 165,7 млн. грн.).

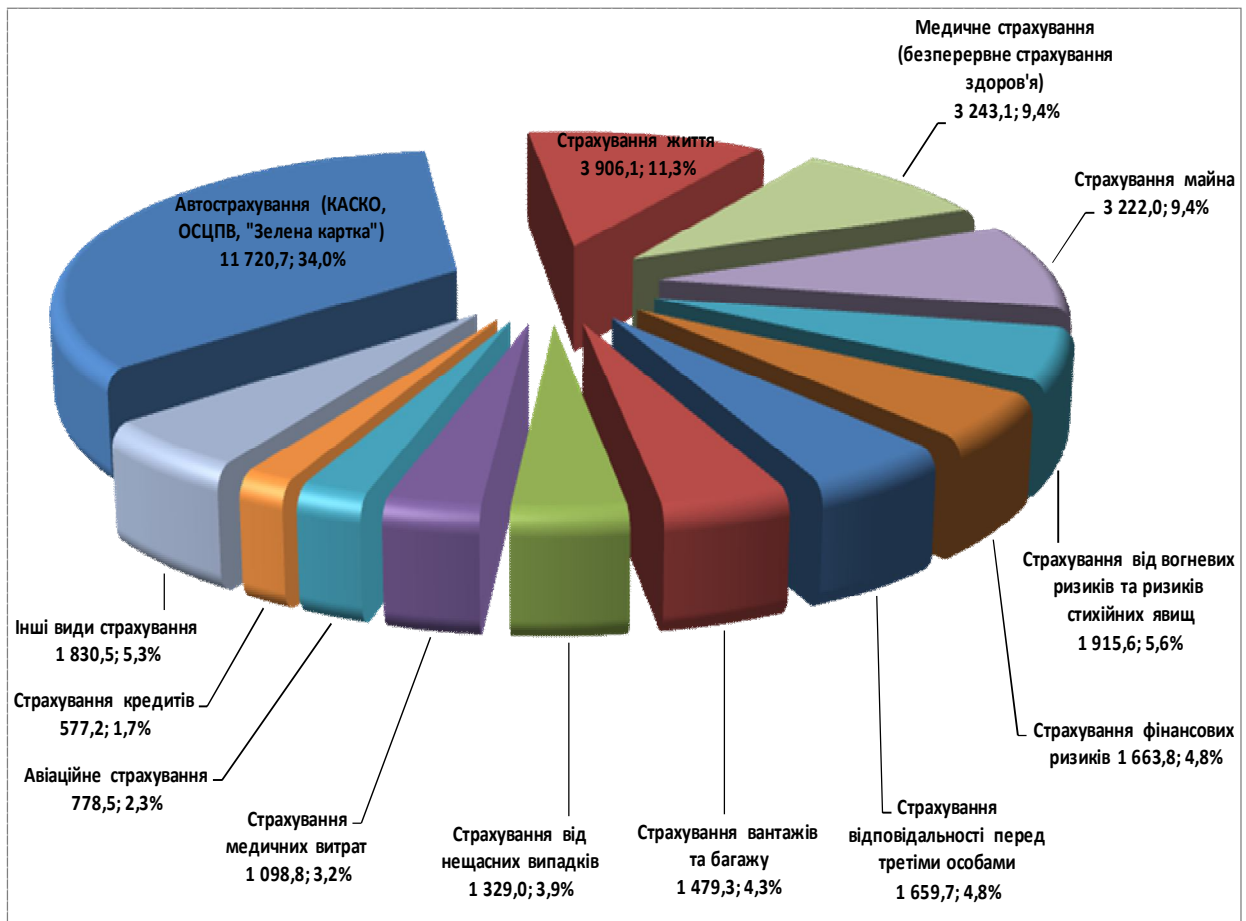

Рис. 4. Структура чистих страхових премій за видами страхування станом на 31.12.2018 (млн. грн.)

У структурі страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за видами страхування станом на 31.12.2018 найбільша питома вага належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 11 720,7 млн. грн. (або 34,0%) (станом на 31.12.2017 даний показник становив 9 858,1 млн. грн. (або 34,6%)); страхування життя – 3 906,1 млн. грн. (або 11,3%) (станом на 31.12.2017 – 2 913,7 млн. грн. (або 10,2%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) – 3 243,1 млн. грн. (або 9,4%) (станом на 31.12.2017 – 2 673,9 млн. грн. (або 9,4%)); страхування майна – 3 222,0 млн. грн. (9,4%) (станом на 31.12.2017 даний показник становив 2 578,5 млн. грн. (або 9,0%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 1 915,6 млн. грн. (або 5,6%) (станом на 31.12.2017 – 1 576,1 млн. грн. (або 5,5%)); страхування фінансових ризиків – 1 663,8 млн. грн. (або 4,8%) (станом на 31.12.2017 – 1 829,5 млн. грн. (або 6,4%)); страхування відповідальності перед третіми особами – 1 659,7 млн. грн. (або 4,8%) (станом на 31.12.2017 – 1 613,2 млн. грн. (або 5,7%)); страхування вантажів та багажу – 1 479,3 млн. грн. (або 4,3%) (станом на 31.12.2017 – 1 001,4 млн. грн. (або 3,5%)); страхування від нещасних випадків – 1 329,0 млн. грн. (або 3,9%) (станом на 31.12.2017 – 1 002,9 млн. грн. (або 3,5%)).

Перерозподіл у структурі чистих страхових премій станом на 31.12.2018 порівняно з аналогічним періодом 2017 року відбувся на користь таких видів

страхування, як: страхування життя (з 10,2% до 11,3%), страхування вантажів та багажу (з 3,5% до 4,3%), страхування кредитів (з 1,2% до 1,7%), страхування від нещасних випадків (з 3,5% до 3,9%), страхування майна (з 9,0% до 9,4%), страхування медичних витрат (з 2,9% до 3,2%). При цьому, у структурі чистих страхових премій відбулося зменшення з наступних видів страхування: страхування фінансових ризиків (з 6,4% до 4,8%), страхування відповідальності перед третіми особами (з 5,7% до 4,8%), автострахування (з 34,6% до 34,0%).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат за 2018 рік становив **12 863,4 млн. грн.**, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – **12 158,5 млн. грн.** (або 94,5%), зі страхування життя – **704,9 млн. грн.** (або 5,5%).

Валові страхові виплати за 2018 рік збільшилися на 22,1% (до 12 863,4 млн. грн.) порівняно з аналогічним періодом 2017 року, чисті страхові виплати збільшилися на 21,2% і становили 12 432,6 млн. грн.

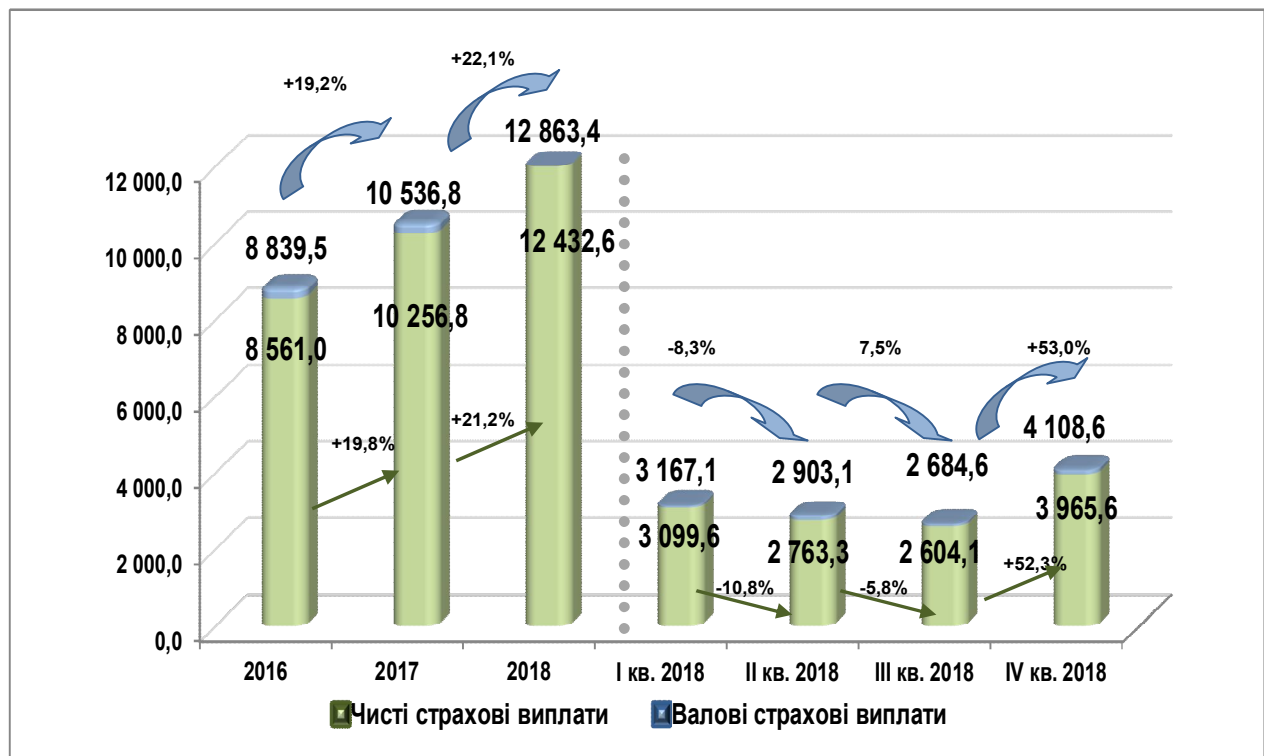

Рис. 5. Динаміка страхових виплат за 2016 – 2018 роки (млн. грн.)

Страхові виплати в розрізі видів страхування за 2017 – 2018 роки (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 6 та на рис. 6, 7, 8.

Структура валових та чистих страхових виплат за 2017 – 2018 роки представлена в таблиці 7.

Таблиця 7

Страхові виплати за видами страхування за 2017 – 2018 роки (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові виплати, млн. грн.				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті		Структура валових виплат		Структура чистих виплат		Валових виплат	Чистих виплат
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2018/2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	556,3	704,9	556,3	704,9	5,3%	5,5%	5,4%	5,7%	26,7%	26,7%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	9 980,5	12 158,5	9 700,5	11 727,7	94,7%	94,5%	94,6%	94,3%	21,8%	20,9%
Добровільне особисте страхування	2 123,8	2 630,3	2 121,0	2 626,6	20,2%	20,4%	20,7%	21,1%	23,8%	23,8%
Добровільне майнове страхування	5 378,9	6 708,6	5 253,8	6 455,9	51,0%	52,2%	51,2%	51,9%	24,7%	22,9%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	1 879,2	1 585,0	1 803,6	1 393,5	17,8%	12,3%	17,6%	11,2%	-15,7%	-22,7%
Добровільне страхування відповідальності	94,2	78,7	93,6	77,9	0,9%	0,6%	0,9%	0,6%	-16,5%	-16,8%
Недержавне обов'язкове страхування	2 383,6	2 740,9	2 232,1	2 567,3	22,6%	21,3%	21,8%	20,6%	15,0%	15,0%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	2 374,1	2 682,5	2 222,6	2 509,2	22,5%	20,9%	21,7%	20,2%	13,0%	12,9%
Державне обов'язкове страхування	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	10 536,8	12 863,4	10 256,8	12 432,6	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	22,1%	21,2%

Рис. 6. Структура валових страхових виплат станом на 31.12.2017 та 31.12.2018

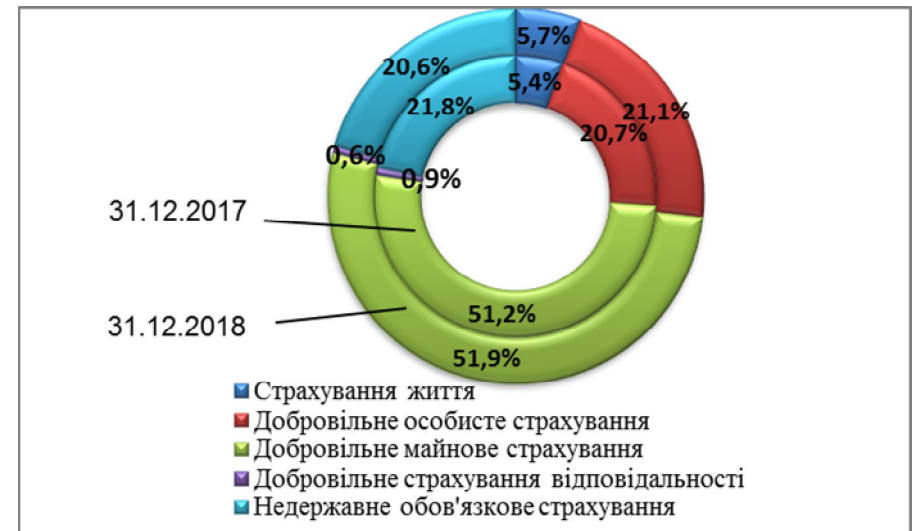

Рис. 7. Структура чистих страхових виплат станом на 31.12.2017 та 31.12.2018

Таблиця 8

Структура валових та чистих страхових виплат за 2017-2018 роки

Види страхування	Страхові виплати, млн. грн.				Темпи приросту страхових виплат, %	
	Валові	Чисті	Валові	Чисті	валових виплат	чистих виплат
	2017		2018		2018/2017	
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	4 997,8	4 802,9	5 831,6	5 623,8	16,7	17,1
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	1 672,0	1 671,6	2 095,4	2 094,9	25,3	25,3
Страхування майна	262,5	260,6	1 423,6	1 412,4	442,3	442,0
Страхування фінансових ризиків	1 879,2	1 803,6	1 585,0	1 393,4	-15,7	-22,7
Страхування життя	556,3	556,3	704,9	704,9	26,7	26,7
Страхування медичних витрат	263,5	261,4	312,8	311,5	18,7	19,2
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	167,2	165,1	262,4	249,7	56,9	51,2
Страхування вантажів та багажу	66,1	63,9	122,1	119,3	84,7	86,7
Страхування кредитів	261,3	261,3	78,0	78,0	-70,1	-70,1
Інші види страхування	410,9	410,1	447,6	444,7	8,9	8,4
Всього	10 536,8	10 256,8	12 863,4	12 432,6	22,1	21,2

Збільшення чистих страхових виплат за 2018 рік (2 175,8 млн. грн.) відбулося за рахунок суттєвого збільшення чистих страхових виплат за договорами страхування майна на 1 151,8 млн. грн., автострахування – 820,9 млн. грн., медичного страхування – 423,3 млн. грн., страхування життя – 148,6 млн. грн. Водночас, спад чистих страхових виплат спостерігався зі страхування фінансових ризиків – 410,2 млн. грн., страхування кредитів – 183,3 млн. грн.

Структуру страхових виплат (відшкодувань) за мінусом частки страхових виплат, компенсованих перестраховиками-резидентами, за видами страхування станом на 31.12.2018 зображено на рис. 8.

У структурі чистих страхових виплат станом на 31.12.2018 найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 5 623,8 млн. грн. (або 45,2%) (станом на 31.12.2017 даний показник становив 4 802,9 млн. грн. (або 46,8%)); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)

становить 2 094,9 млн. грн. (або 16,9%) (станом на 31.12.2017 – 1 671,6 млн. грн. (або 16,3%)); страхування майна – 1 412,4 млн. грн. (або 11,4%) (станом на 31.12.2017 даний показник становив – 260,6 млн. грн. (або 2,5%)); страхування фінансових ризиків – 1 393,4 млн. грн. (або 11,2%) (станом на 31.12.2017 – 1 803,6 млн. грн. (або 17,6%)); страхування життя – 704,9 млн. грн. (або 5,7%) (станом на 31.12.2017 – 556,3 млн. грн. (або 5,4%)); страхування медичних витрат – 311,5 тис. грн. (або 2,5%) (станом на 31.12.2017 – 261,4 млн. грн. (або 2,5%)).

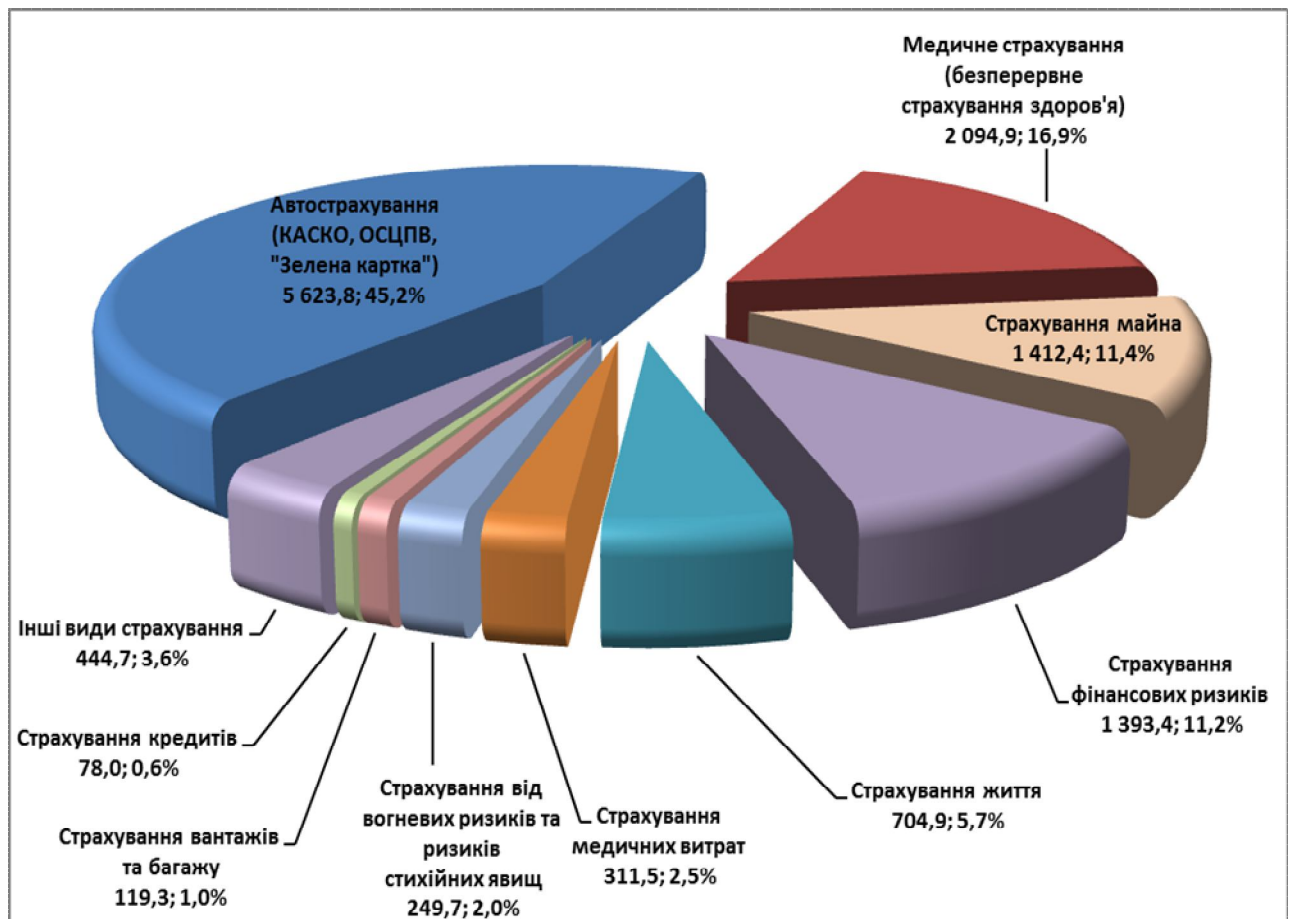

Рис. 8. Структура чистих страхових виплат за видами страхування станом на 31.12.2018

Структура чистих страхових виплат станом на 31.12.2018 перерозподілилася на користь страхування майна (з 2,5% до 11,4%), медичного страхування (з 16,3% до 16,9%) за рахунок зменшення частки страхування фінансових ризиків (з 17,6% до 11,2%), страхування кредитів фінансових ризиків (з 2,5% до 0,6%), автострахування фінансових ризиків (з 46,8% до 45,2%).

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 31.12.2018 становив 26,1% (таблиця 8).

Високий рівень валових страхових виплат (більше за загальний по ринку) спостерігався за такими видами страхування: з медичного страхування – 60,1% (станом на 31.12.2017 – 58,0%), обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 44,7% (станом на 31.12.2017 – 47,1%), добровільного особистого страхування – 37,7% (станом на 31.12.2017 – 38,7%), недержавне обов'язкове страхування – 36,2% (станом на 31.12.2017 – 37,9%), страхування фінансових ризиків – 30,9% (станом на 31.12.2017 – 33,6%).

Таблиця 9

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	валових виплат		чистих виплат	
	Станом на 31.12.2017	Станом на 31.12.2018	Станом на 31.12.2017	Станом на 31.12.2018
Страхування життя	19,1%	18,0%	19,1%	18,0%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	24,6%	26,7%	37,9%	38,4%
Добровільне особисте страхування	38,7%	37,2%	43,2%	42,7%
Добровільне майнове страхування	21,1%	24,2%	40,7%	42,1%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	33,6%	30,9%	98,6%	83,8%
Добровільне страхування відповідальності	2,9%	2,5%	4,9%	3,7%
Недержавне обов'язкове страхування	37,9%	36,2%	38,1%	37,0%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	47,1%	44,7%	46,8%	44,2%
ВСЬОГО (всі види страхування)	24,3%	26,1%	36,0%	36,1%

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) станом на 31.12.2018 становив 36,1% (станом на 31.12.2017 – 36,0%). Високий рівень чистих страхових виплат станом на 31.12.2018 спостерігався з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 44,2%, за видами

добровільного особистого страхування – 42,7% та за видами добровільного майнового страхування – 42,1% (в тому числі зі страхування фінансових ризиків – 83,8%).

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 2018 рік в порівнянні з 2017 роком наведено у таблиці 9.

Таблиця 10

**Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за
видами страхування за 2017–2018 роки**

Види страхування	Чисті страхові виплати (млн. грн.)		Рівень чистих страхових виплат	
	2017	2018	Станом на 31.12.2017	Станом на 31.12.2018
Страхування фінансових ризиків	1 803,6	1 393,5	98,6%	83,8%
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	1 671,6	2 094,9	62,5%	64,6%
Страхування наземного транспорту ("КАСКО")	2 580,4	3 114,6	50,5%	51,5%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ)	1 886,5	2 143,1	51,1%	48,5%
Страхування майна	260,6	1 412,4	10,1%	43,8%
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка"	336,1	366,0	31,8%	29,2%
Страхування медичних витрат	261,4	311,5	31,4%	28,3%
Страхування життя	556,3	704,9	19,1%	18,0%
Страхування кредитів	261,3	78,0	78,1%	13,5%
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	165,1	249,8	10,5%	13,0%
Страхування вантажів та багажу	63,9	119,3	6,4%	8,1%
Страхування здоров'я на випадок хвороби	32,6	33,4	8,3%	7,0%
Авіаційне страхування	1,3	29,1	0,2%	3,7%
Інші види страхування	376,1	382,1	9,8%	8,8%

Рівень чистих страхових виплат із страхування фінансових ризиків станом на 31.12.2018 зменшився на 14,8 в.п. до рівня 83,8%; рівень чистих страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) збільшився на 1,0 в. п. до рівня 51,5%; рівень чистих страхових виплат з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) зменшився на 2,6 в.п. до рівня 48,5%; рівень чистих страхових виплат зі страхування майна збільшився на 33,7 в.п. до рівня 43,8%; рівень чистих страхових виплат зі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів («Зелена картка») зменшився

на 2,6 в.п. до рівня 29,2%; рівень чистих страхових виплат зі страхування медичних витрат зменшився на 3,0 в.п. до рівня 28,3%; рівень чистих страхових виплат із страхування життя зменшився на 1,0 в.п. до рівня 18,0%; рівень чистих страхових виплат із страхування кредитів зменшився на 64,6 в.п. до рівня 13,5%; рівень чистих страхових виплат із страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ збільшився на 2,6 в.п. до рівня 13,0%. Досить високим залишається рівень чистих виплат з медичного страхування (64,6%).

Страхування фізичних осіб

Від страхувальників-фізичних осіб за 2018 рік надійшло **18 431,0 млн. грн.** валових страхових премій, що на 18,5% більше, ніж за 2017 рік.

Структура валових страхових премій, які надійшли від фізичних осіб за 2018 рік:

14 638,1 млн. грн. – за видами страхування, іншими, ніж страхування життя (на 14,9% більше, ніж за 2017 рік);

3 792,9 млн. грн. – за видом страхування життя (на 34,8% більше, ніж за 2017 рік).

Страхові виплати страхувальникам-фізичним особам за 2017 рік становили **5 913,3 млн. грн.** (46,0% від загальних валових виплат), що на 18,8% більше, ніж за відповідний період 2017 року.

Рівень страхових виплат фізичним особам (відношення страхових виплат до страхових премій) станом на 31.12.2018 становив 32,1%, що на 0,1 в. п. більше порівняно зі станом на 31.12.2017 (див. рис. 9).

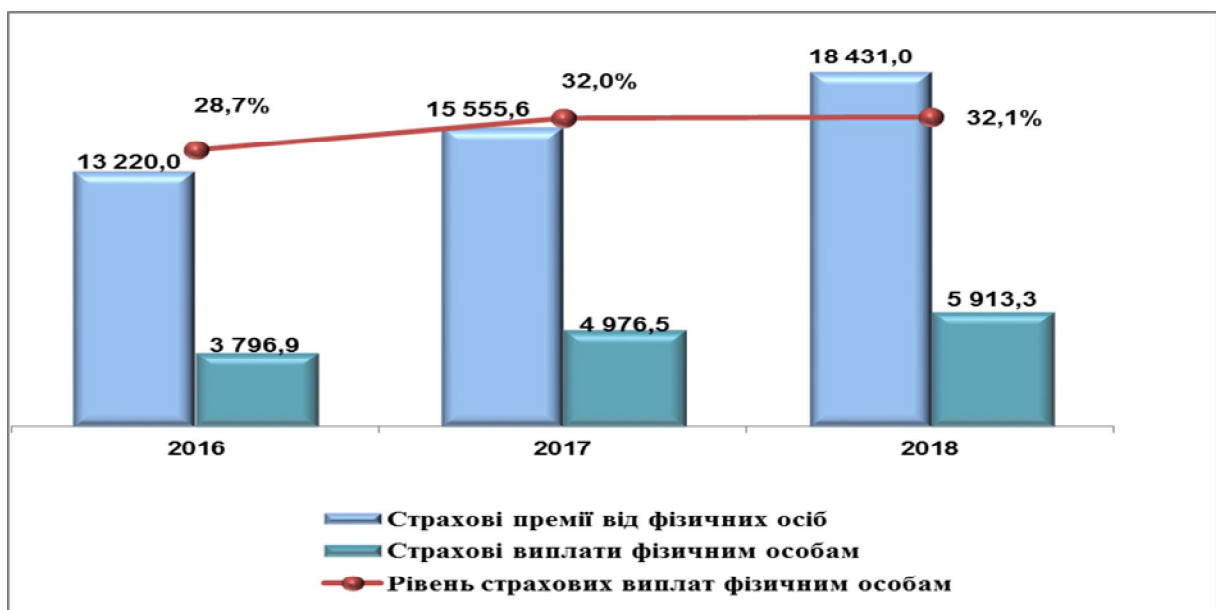

Рис. 9. Динаміка страхових платежів, виплат та рівня страхових виплат у секторі страхування фізичних осіб за 2016 – 2018 роки (млн. грн.)

Структура страхових платежів та страхових виплат при страхуванні фізичних осіб станом на 31.12.2018 має такий вигляд:

- від страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) надійшло **3 841,0 млн. грн.** (або **20,8%** всіх страхових премій від громадян), що на 670,1 млн. грн. (або на 21,1%) більше в порівнянні з відповідною датою 2017 року; від страхування життя надійшло **3 792,9 млн. грн.** (або **20,6%** всіх страхових премій від громадян), що на 979,8 млн. грн. (або на 34,8%) більше в порівнянні з відповідною датою 2017 року; від страхування наземного транспорту (КАСКО) надійшло **3 609,4 млн. грн.** (або **19,6%** всіх страхових премій від громадян), що на 642,6 млн. грн. (або на 21,7%) більше в порівнянні з відповідною датою 2017 року; від медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) – **1 306,7 млн. грн.** (або **7,1%** всіх страхових премій від громадян), що на 177,6 млн. грн. (або на 15,7%) більше в порівнянні з відповідною датою 2017 року; від страхування від нещасних випадків – **1 273,0 млн. грн.** (або **6,9%** всіх страхових премій від громадян), що на 321,1 млн. грн. (або на 33,7%) більше в порівнянні з відповідною датою 2017 року;

- основна частина страхових виплат (**29,4%**) здійснена за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО) – **1 736,4 млн. грн.**, що на 300,3 млн. грн. (або на 20,9%) більше в порівнянні з відповідною датою 2017 року; **28,7%** страхових виплат здійснено за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) і становить **1 699,9 млн. грн.**, що на 146,7 млн. грн. (або на 9,4%) більше в порівнянні з відповідною датою 2017 року; за медичним страхуванням (безперервне страхування здоров'я) фізичним особам було виплачено **1 013,2 млн. грн.** (або **17,1%** від загального розміру страхових виплат/відшкодувань страхувальникам-фізичним особам), що на 219,6 млн. грн. (або на **27,7%**) більше в порівнянні з відповідною датою 2017 року.

Рівень страхових виплат за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО), укладеними зі страхувальниками – фізичними особами, станом на 31.12.2018 становив 48,1%, за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 44,3%, за медичним страхуванням – 77,5%.

Кількість укладених договорів страхування з фізичними особами за підсумками 2018 року зазнала, зокрема, таких змін:

- кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків на транспорті збільшилася на 16 153,9 тис. одиниць (до 115 677,3 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2017;

- кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків збільшилась на 4 411,2 тис. одиниць (до 37 437,4 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2017;

- кількість укладених договорів страхування фінансових ризиків зменшилась на 1 184,3 тис. одиниць (до 5 803,4 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2017;
- кількість укладених договорів страхування здоров'я на випадок хвороби зменшилась на 99,7 тис. одиниць (до 5 336,5 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2017;
- кількість укладених договорів страхування медичних витрат збільшилась на 750,0 тис. одиниць (до 4 081,0 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2017;
- кількість укладених договорів страхування майна зменшилась на 250,8 тис. одиниць (до 2 536,6 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2017;
- кількість укладених договорів страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ збільшилася на 130,4 тис. одиниць (до 1 991,4 тис. одиниць), у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2017;
- кількість укладених договорів страхування життя збільшилася на 454,6 тис. одиниць (до 869,8 тис. одиниць), в порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.2017.

Основні показники автострахування

Динаміка основних показників страхування автотранспорту – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за внутрішніми договорами (ОСЦПВ) та за міжнародними договорами ("Зелена картка") – наведена в таблиці 10.

Згідно з даними таблиці 10, за 2018 рік обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») збільшився на 22,3%, обсяг валових страхових виплат зріс на 16,7%. При цьому частка валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахуванні становить 34,7% та 36,8% (відповідно).

Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 2018 рік збільшилося на **25,2%** у порівнянні з 2017 роком і становило **6 972,4 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на **20,1%** і становив **4 499,3 млн. грн.**; при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" обсяг валових страхових премій збільшився на **15,9%** і становив **1 503,3 млн. грн.**

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 2018 рік становив **3 149,1 млн. грн.**, що на **20,0%** більше, ніж за аналогічний період 2017 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні

цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив **2 144,6 млн. грн.**, що на **13,6%** більше, ніж за аналогічний період 2017 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" становив **537,9 млн. грн.**, що на **10,5%** більше, ніж за аналогічний період 2017 року.

Таблиця 11

Динаміка основних показників автострахування за 2017–2018 роки

Вид страхування	Валові страхові премії		Валові страхові виплати		Рівень валових страхових виплат		Темпи приросту	
	2017	2018	2017	2018	Станом на 31.12.2017	Станом на 31.12.2018	Валові страхові премії	Валові страхові виплати
	млн. грн.				%		2018/ 2017	
Страхування наземного транспорту (КАСКО)	5 570,1	6 972,4	2 623,7	3 149,1	47,1	45,2	25,2	20,0
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	3 745,3	4 499,3	1 887,5	2 144,6	50,4	47,7	20,1	13,6
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка"	1 297,6	1 503,3	486,6	537,9	37,5	35,8	15,9	10,5
Всього	10 613,0	12 975,0	4 997,8	5 831,6	47,1	44,9	22,3	16,7

Структура валових страхових платежів та валових страхових виплат у секторі автострахування представлена на рисунках 10, 11.

За 2018 рік на 349,0 тис. одиниць (або на 4,8%) збільшилась кількість укладених договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – до 7 683,6 тис. одиниць.

Рівень валових страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 31.12.2018 становив 45,2% (станом на 31.12.2017 – 47,1%), при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 47,7% (станом на 31.12.2017 – 50,4%).

За підсумками 2018 року:

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових премій становив **6 049,2 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) –

4 416,8 млн. грн.; при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" – **1 254,7 млн. грн.;**

– при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових виплат становив **3 114,6 млн. грн.,** при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **2 143,2 млн. грн.,** при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за міжнародними договорами) "Зелена картка" – **366,0 млн. грн.**

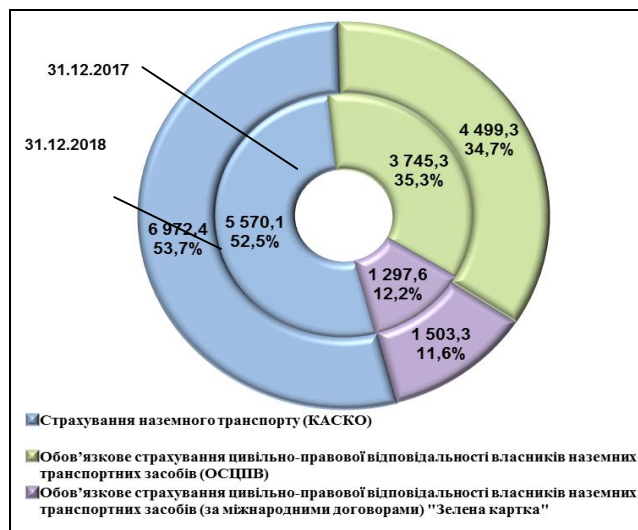

Рис. 10. Структура страхових премій у секторі автострахування станом на 31.12.2017 та 31.12.2018 (млн. грн.)

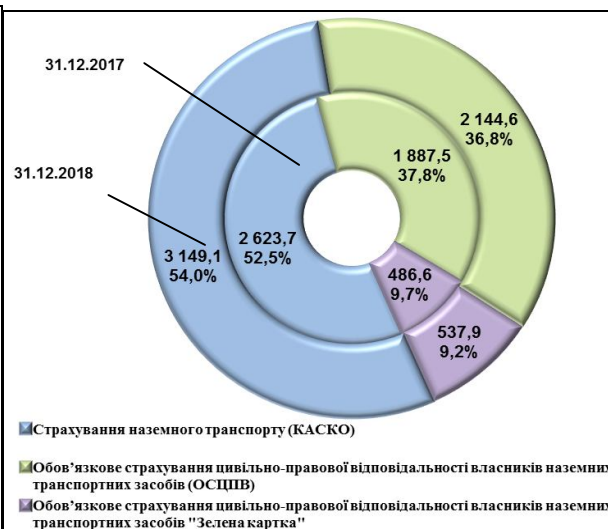

Рис. 11. Структура страхових виплат у секторі автострахування станом на 31.12.2017 та 31.12.2018 (млн. грн.)

Страхування життя

Валові страхові платежі (премії, внески) при страхуванні життя за 2018 рік становили **3 906,1 млн. грн.,** що на **34,1%** більше, ніж за 2017 рік (станом на 31.12.2017 – 2 913,7 млн. грн.).

Структура надходжень валових страхових платежів (премій, внесків) станом на 31.12.2018 має такий вигляд:

3 792,9 млн. грн. (або 97,1%), що надійшли від фізичних осіб;

113,2 млн. грн. (або 2,9%), що надійшли від юридичних осіб.

За 2018 рік збільшилася кількість застрахованих фізичних осіб на 9,7% або на 397 193 особи (станом на 31.12.2017 застраховано 4 076 718 фізичних осіб, станом на 31.12.2018 – 4 473 911 фізичних осіб).

Протягом 2018 року застраховано 3 016 611 фізичних осіб, що на 96,8% або на 1 483 790 осіб більше проти відповідного періоду 2017 року (за 2017 рік застраховано 1 532 821 фізичні особи).

Структура валових страхових премій та виплат із страхування життя зображена на рисунках 12 та 13.

Обсяги надходжень валових страхових платежів та валових страхових виплат зі страхування життя за 2016 – 2018 роки зображено на рис. 14.

Обсяг валових страхових виплат із страхування життя за 2018 рік становив **704,9 млн. грн.**³, що на 26,7% більше в порівнянні з 2017 роком (556,3 млн. грн.).

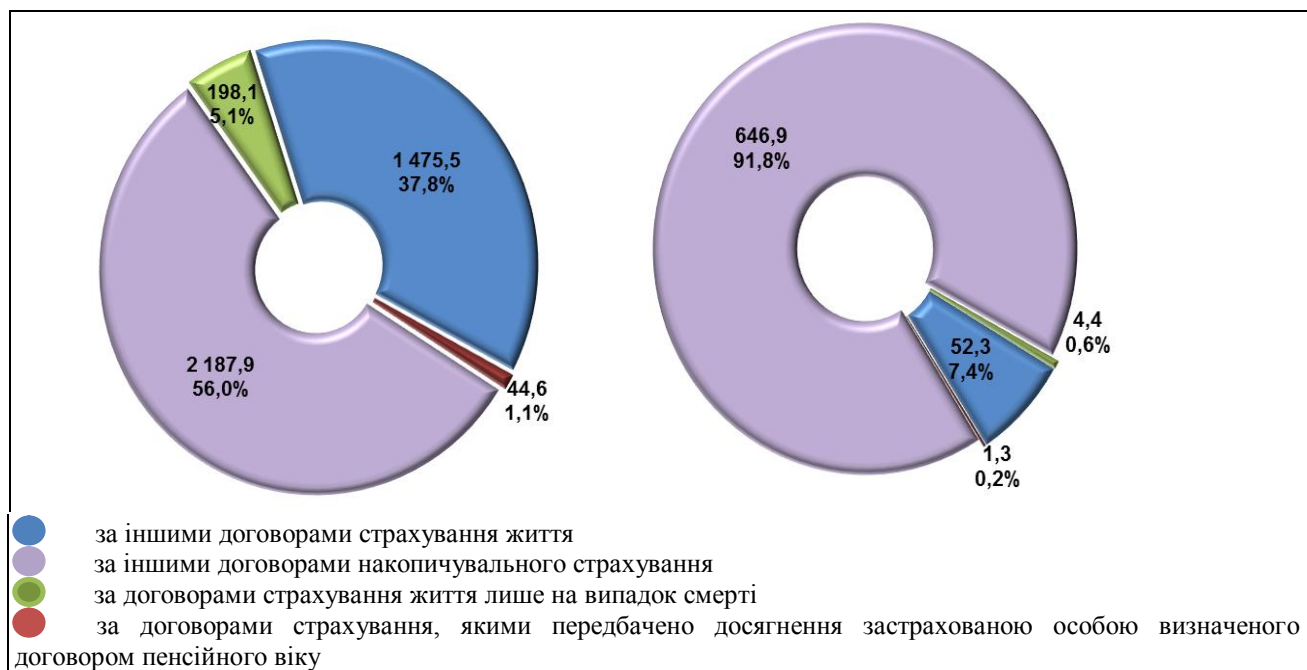

Рис. 12. Структура валових страхових премій із страхування життя станом на 31.12.2018 (млн. грн.)

Рис. 13. Структура валових страхових виплат із страхування життя станом на 31.12.2018 (млн. грн.)

Рис. 14. Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2016 – 2018 роки (млн. грн.)

³ Включаючи страхові виплати у вигляді анuitетів.

Станом на 31.12.2017 величина зміни резервів із страхування життя становила 1 018,3 млн. грн. (таблиця 11), що на 35,3 млн. грн. більше у порівнянні з попереднім роком та на 17,6 млн. грн. більше у порівнянні з відповідним періодом 2016 року.

Основна частина величини зміни резервів зі страхування життя сформована за іншими договорами накопичувального страхування, а саме – 851,4 млн. грн.

Таблиця 12

Зміна резервів зі страхування життя за 2016–2018 роки

Показники	2016	2017	2018	Темпи приросту	
	млн. грн.			2017/ 2016	2018/ 2017
Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	1 000,7	983,0	1 018,3	-1,8	3,6
інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів;	220,7	227,1	246,1	2,9	8,4
індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції;	50,8	62,1	83,5	22,2	34,5
частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України “Про страхування” обов’язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи;	326,6	314,2	372,5	-3,8	18,6
загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика;	25,5	25,7	30,2	0,8	17,5
величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов’язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах	64,8	58,7	23,1	-9,4	-60,6

За підсумками 2018 року 8 СК "Life" отримали від’ємне значення приросту резервів із страхування життя на загальну суму 60,9 млн. грн., що пов’язано з достроковим розірванням договорів страхування (за підсумками 2017 року від’ємне значення задекларували 7 СК "Life" на загальну суму 113,4 млн. грн.). Приріст резервів із страхування життя становив 1 079,2 млн. грн. Найбільший приріст страхових резервів зі страхування життя (більше 100 млн. грн.) відображено чотирма страховими компаніями "Life" у

розмірах 405,5 млн. грн., 179,4 млн. грн., 134,6 млн. грн. та 106,3 млн. грн. (37,6%, 16,6%, 12,5% та 9,9% від загального приросту резервів відповідно⁴).

Перестраховування

За договорами перестраховування ризиків за 2018 рік українські страховики (цеденти, перестраховувальники) сплатили часток страхових премій **17 940,7 млн. грн.** (за 2017 рік – 18 333,6 млн. грн.) (рис. 15), з яких:

- перестраховикам-нерезидентам – **2 997,5 млн. грн.**, що на 11,7% менше порівняно з 2017 роком (за 2017 рік – 3 396,2 млн. грн.);
- перестраховикам-резидентам – **14 943,2 млн. грн.**, що на 0,04% більше порівняно з відповідним показником 2017 року (за 2017 рік – 14 937,4 млн. грн.).

Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила **2 459,0 млн. грн.** (за 2017 рік – 1 208,2 млн. грн.), в тому числі компенсовано:

- перестраховиками-нерезидентами – **2 028,2 млн. грн.**, що на 118,5% більше порівняно з 2017 роком (за 2017 рік – 2 028,2 млн. грн.);
- перестраховиками-резидентами – **430,8 млн. грн.**, що на 53,9% більше порівняно з відповідним показником 2017 року (за 2017 рік – 280,0 млн. грн.).

Структура вихідного перестраховування за видами страхування станом на 31.12.2018 (млн. грн.) зображена на рисунку 15.

У структурі вихідного перестраховування станом на 31.12.2018 найбільше сплачено часток страхових премій за такими видами страхування, як: страхування майна – **3 771,3 млн. грн.** (або **21,0%**) (станом на 31.12.2017 – 3 172,9 млн. грн. (або 17,3%)); страхування фінансових ризиків – **3 617,2 млн. грн.** (або **20,2%**) (станом на 31.12.2017 – 3 954,9 млн. грн. (або 21,6%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – **2 772,3 млн. грн.** (або **15,5%**) (станом на 31.12.2017 – 2 280,1 млн. грн. (або 12,4%)); страхування вантажів та багажу (вантажобагажу) – **1 538,8 млн. грн.** (або **8,6%**) (станом на 31.12.2017 – 3 887,5 млн. грн. (або 21,2%)); страхування наземного транспорту (КАСКО) – **1 273,8 млн. грн.** (або **7,1%**) (станом на 31.12.2017 – 904,1 млн. грн. (або 4,9%)); страхування відповідальності перед третіми особами – **1 221,9 млн. грн.** (або **6,8%**) (станом на 31.12.2017 – 1 634,8 млн. грн. (або 8,9%)); авіаційне страхування – **694,7 млн. грн.** (або **3,9%**) (станом на 31.12.2017 – 519,6 млн. грн. (або 2,8%)).

⁴ Від'ємні значення приросту резервів із страхування життя при розрахунку часток не використовувались.

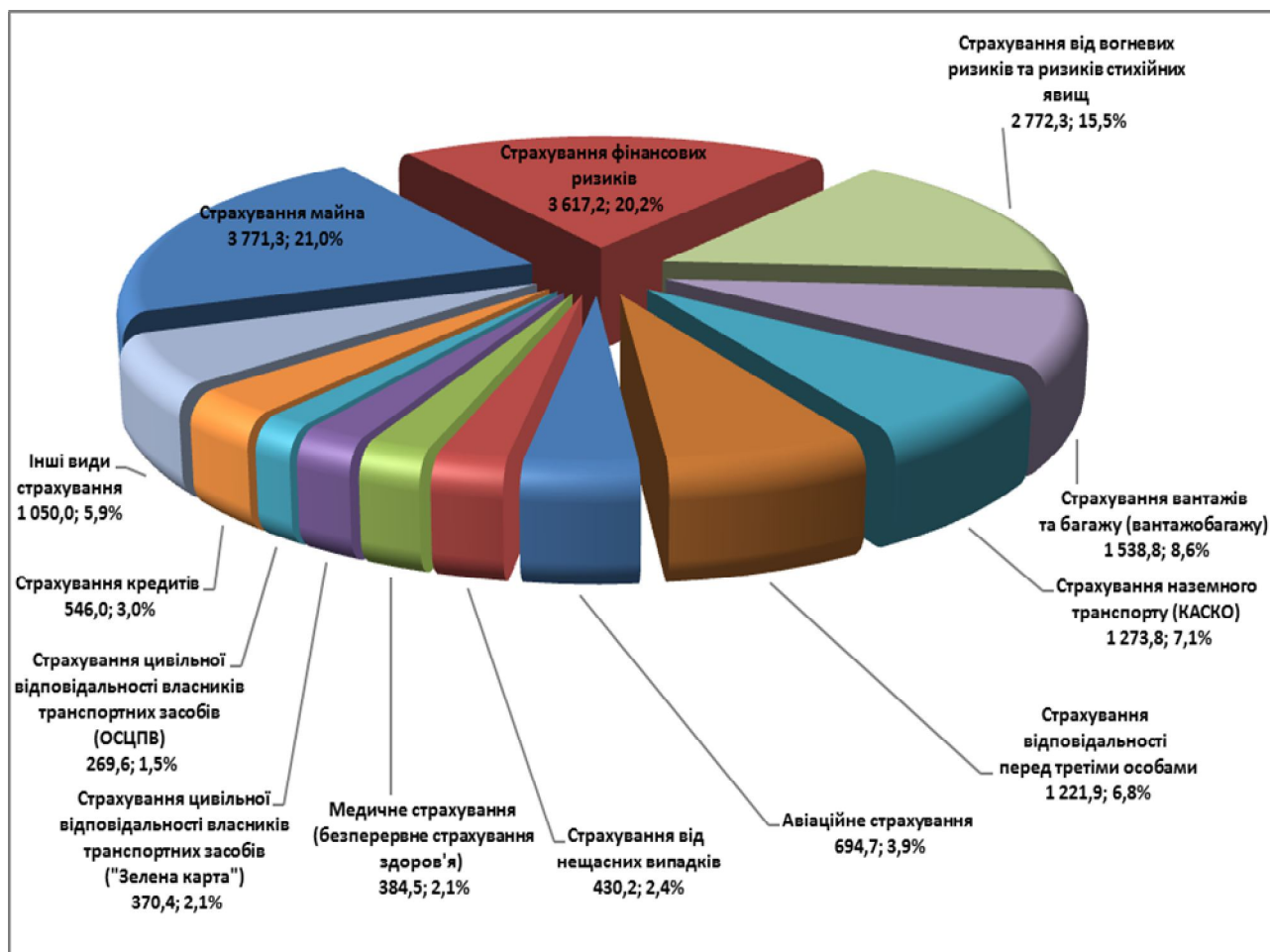

Рис. 15. Структура вихідного перестрахування за видами страхування станом на 31.12.2018 (млн. грн.)

Співвідношення вихідного перестрахування до валових страхових премій станом на 31.12.2018 становило 36,3%, що на 5,9 в.п. менше аналогічного показника минулого року та на 0,3 в.п. більше показника 2016 року (станом на 31.12.2017 – 42,2%, станом на 31.12.2016 – 36,0%) (рис. 16).

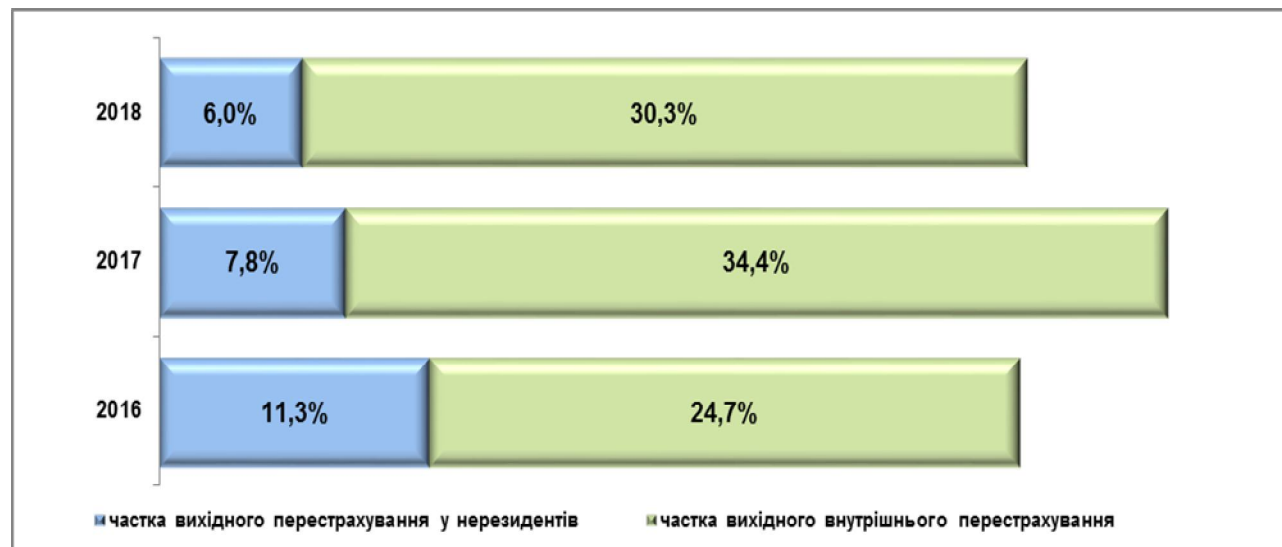

Рис. 16. Частки вихідного перестрахування у співвідношенні до валових страхових премій за 2016 – 2018 роки

Рис. 17. Динаміка вихідного перестраховання та співвідношення часток резидентів та нерезидентів у вихідному перестрахованні за 2016 - 2018 роки

Протягом 2016–2018 років змінювались обсяги вихідного перестраховання, відповідно зазнали змін і частки резидентів та нерезидентів у вихідному перестрахованні. При зменшенні у 2018 році порівняно з 2016 роком операцій з перестраховання із страховиками-нерезидентами на 24,3% їх частка у вихідному перестрахованні зменшилась на 14,6 в.п. до рівня 16,7%. Відповідно збільшилась частка резидентів з рівня 68,7% за 2016 рік, до рівня 83,3% за 2018 рік.

На рис. 18 представлено структуру перестраховання ризиків у нерезидентів станом на 31.12.2018. Від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестраховання нерезидентам найбільше сплачено до Великобританії – 23,7%, Німеччини – 18,6%, Польщі – 12,4%, Швейцарії – 10,6%, Австрії – 8,5%.

Структура вихідного перестраховання станом на 31.12.2018 порівняно з аналогічним періодом 2017 року зазнала змін на користь таких країн, як: Німеччини (з 10,3% до 18,6%), Великобританії (з 15,5% до 23,7%), Польщі (з 9,7% до 12,4%), Франції (з 2,8% до 5,0%) за рахунок зменшення частки страхових платежів Малайзії (6,7% станом на 31.12.2017, станом на 31.12.2018 відсутні страхових премій на перестраховання), Швейцарії (з 16,9% до 10,6%), Китаю (з 4,3% до 0,8%), Росії (з 5,3% до 2,3%), Індії (з 3,8% до 1,5%), Сінгапуру (з 2,6% до 0,5%).

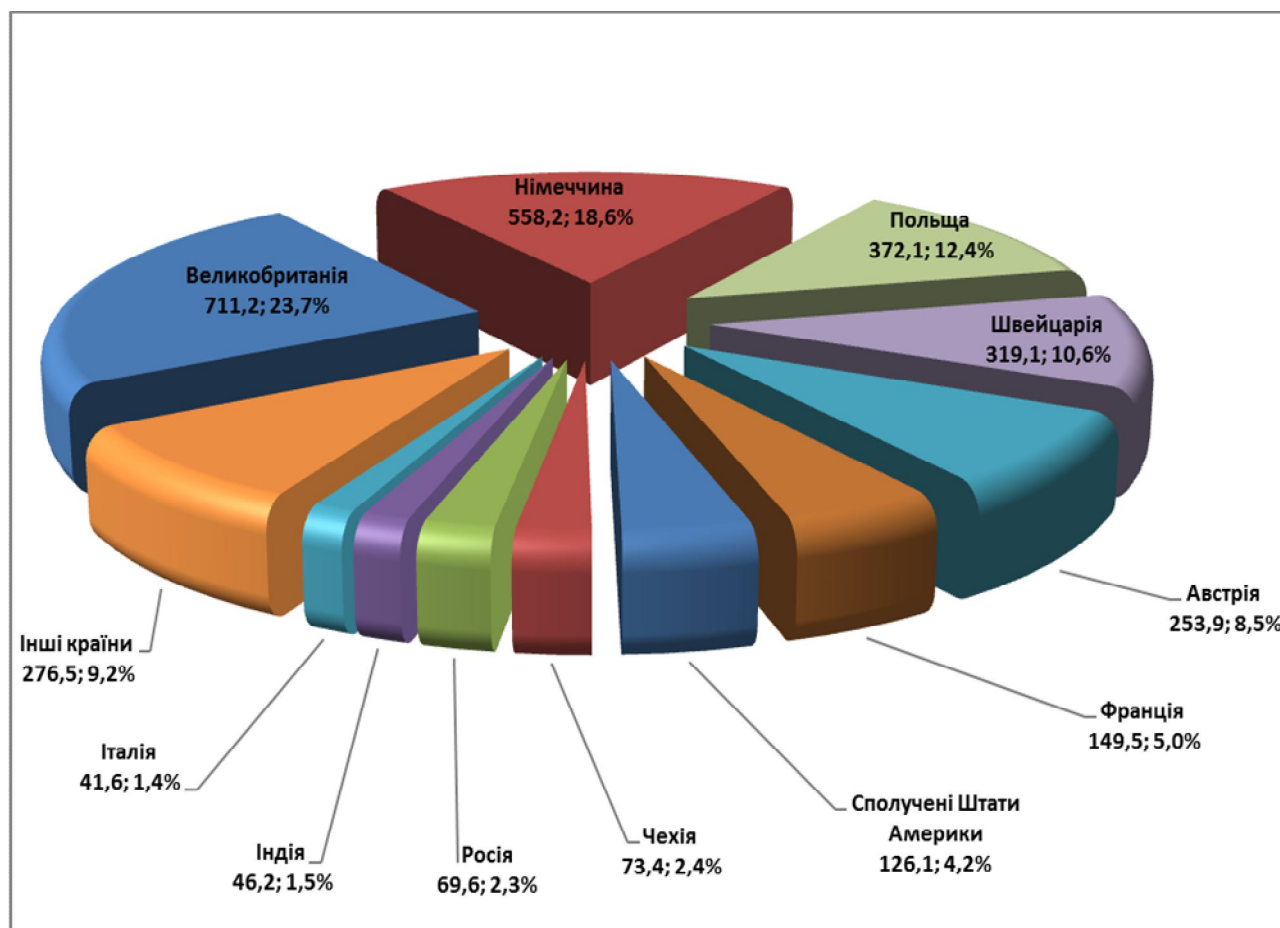

Рис. 18. Частка страхових платежів, яка належить перестраховику-нерезиденту, станом на 31.12.2018 (млн. грн.)

Структура перестраховування ризиків у нерезидентів станом на 31.12.2018 має такий вигляд:

- Великобританія, займає 23,7% в загальній сумі перестраховування проти 15,5% станом на 31.12.2017. Обсяг перестраховування збільшився на 186,4 млн. грн. (станом на 31.12.2017 – 524,8 млн. грн., станом на 31.12.2018 – 711,2 млн. грн.);
- Німеччина, займає 18,6% в загальній сумі перестраховування проти 10,3% станом на 31.12.2017. Обсяг перестраховування збільшився на 209,1 млн. грн. (станом на 31.12.2017 – 349,1 млн. грн., станом на 31.12.2018 – 558,2 млн. грн.);
- Польща, займає 12,4% в загальній сумі перестраховування проти 9,7% станом на 31.12.2017. Обсяг перестраховування збільшився на 41,4 млн. грн. (станом на 31.12.2017 – 330,7 млн. грн., станом на 31.12.2018 – 372,1 млн. грн.);
- Швейцарія, займає 10,6% в загальній сумі перестраховування проти 16,9% станом на 31.12.2017. Обсяг перестраховування зменшився на 255,9 млн. грн. (станом на 31.12.2017 – 575,0 млн. грн., станом на 31.12.2018 – 319,1 млн. грн.);

- Австрія, займає 8,5% в загальній сумі перестраховування проти 7,1% станом на 31.12.2017. Обсяг перестраховування збільшився на 7,1 млн. грн. (станом на 31.12.2017 – 242,1 млн. грн., станом на 31.12.2018 – 253,9 млн. грн.);
- Франція, займає 5,0% в загальній сумі перестраховування проти 2,8% станом на 31.12.2017. Обсяг перестраховування збільшився на 54,5 млн. грн. (станом на 31.12.2017 – 95,0 млн. грн., станом на 31.12.2018 – 149,5 млн. грн.);
- США, займають 4,2% в загальній сумі перестраховування проти 2,9% станом на 31.12.2017. Обсяг перестраховування збільшився на 26,9 млн. грн. (станом на 31.12.2017 – 99,3 млн. грн., станом на 31.12.2018 – 126,1 млн. грн.).

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2016 – 2018 роки зображена на рис. 19.

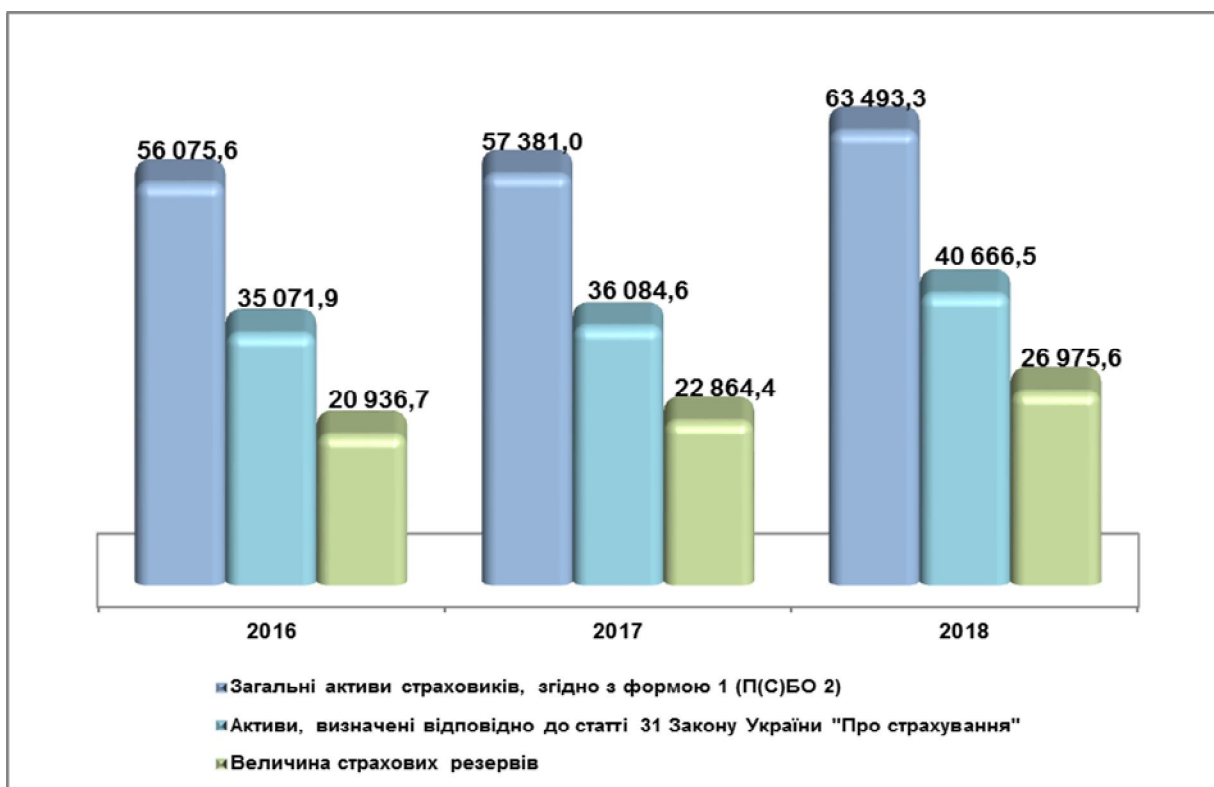

Рис. 19. Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2016 – 2018 роки (млн. грн.)

Станом на 31.12.2017 обсяг загальних активів страховиків становив **63 493,3** млн. грн., що на 10,7% більше в порівнянні з відповідним показником минулого року.

Величина активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», збільшилась в порівнянні з відповідним показником станом

на 31.12.2017 на 4 581,9 млн. грн. або на 12,7% та склала 64,0% загальних активів страховиків (станом на 31.12.2017 активи, визначені по статті 31 Закону України «Про страхування» становили 36 084,6 млн. грн., станом на 31.12.2018 – 40 666,5 млн. грн.).

Структура активів страхових компаній, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів (таблиця 12) станом на 31.12.2018 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.2017, мала такі зміни:

- на 1 863,6 млн. грн. (або на 15,2%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладами (депозитами), і становив 14 101,8 млн. грн. (або 34,7% від загального обсягу активів). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладами (депозитами) на поточних рахунках в іноземній валюті зменшився на 267,1 млн. грн. (або на 14,9%) і становив 1 526,2 млн. грн. проти 1 793,3 млн. грн. станом на 31.12.2017;
- на 1 576,3 млн. грн. (або на 23,7%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 5 077,3 млн. грн. (або 12,5% від загального обсягу активів);
- на 1 323,8 млн. грн. (або на 20,1%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 7 895,9 млн. грн. (або 19,4% від загального обсягу активів);
- на 1 363,6 млн. грн. (або на 33,6%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 5 418,1 млн. грн. (або 13,3% від загального обсягу активів);
- на 211,1 млн. грн. (або на 7,7%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення грошовими коштами на поточних рахунках, і склав 2 968,5 млн. грн. (або 7,3% від загального обсягу активів);
- на 1 032,8 млн. грн. (або в 10 разів) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення інвестиціями в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України, і склав 1 131,8 млн. грн. (або 2,8% від загального обсягу активів).

На рис. 20 відображена структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»).

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Станом на 31.12.2018 обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів⁵, становив **40 666,5 млн. грн.** (на 4 581,9 млн. грн. більше, ніж на відповідну дату 2017 року), які в розмірі

⁵ - відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування».

26 015,5 млн. грн. використано з метою представлення коштів страхових резервів.

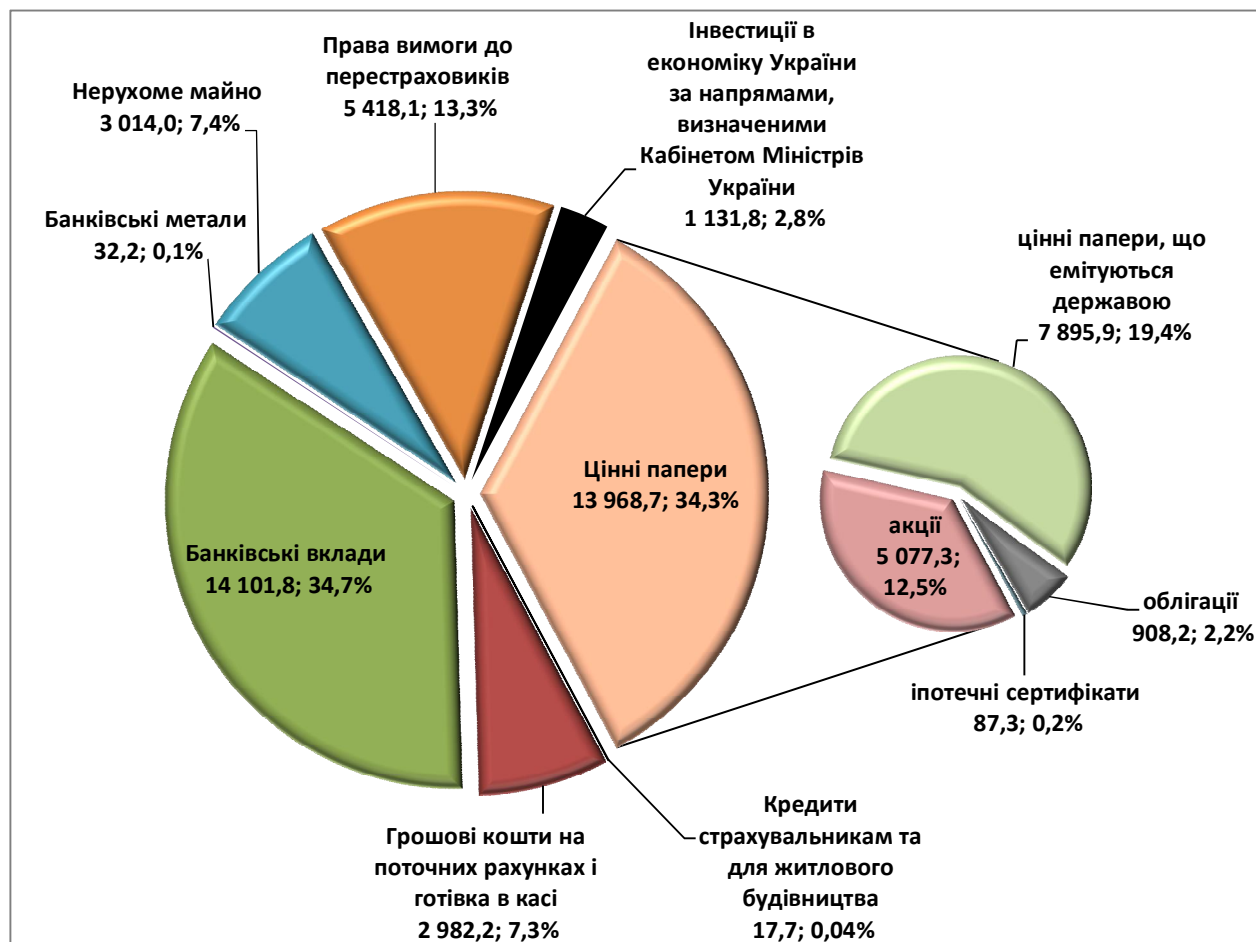

Рис. 20. Структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»), станом на 31.12.2018 (млн. грн.)

У структурі активів, якими **представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя** (таблиця 13), станом на 31.12.2018 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.2017 відбулися такі зміни:

- на 1 206,4 млн. грн. (або на 12,4%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладами (депозитами), і становив 10 949,8 млн. грн. (або 42,1% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладами (депозитами) на поточних рахунках в іноземній валюті зменшився на 199,2 млн. грн. (або на 7,6%) і становив 2 415,5 млн. грн. проти 2 614,7 млн. грн. станом на 31.12.2017;
- на 1 434,2 млн. грн. (або на 23,5%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 7 526,0 млн. грн. (або 28,9% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);

- на 894,6 млн. грн. (або на 32,8%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 3 625,9 млн. грн. (або 13,9% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 163,6 млн. грн. (або на 6,8%) зменшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках, і становив 2 225,9 млн. грн. (або 8,6% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя).

На рис. 21 зображено розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя станом на 31.12.2018.

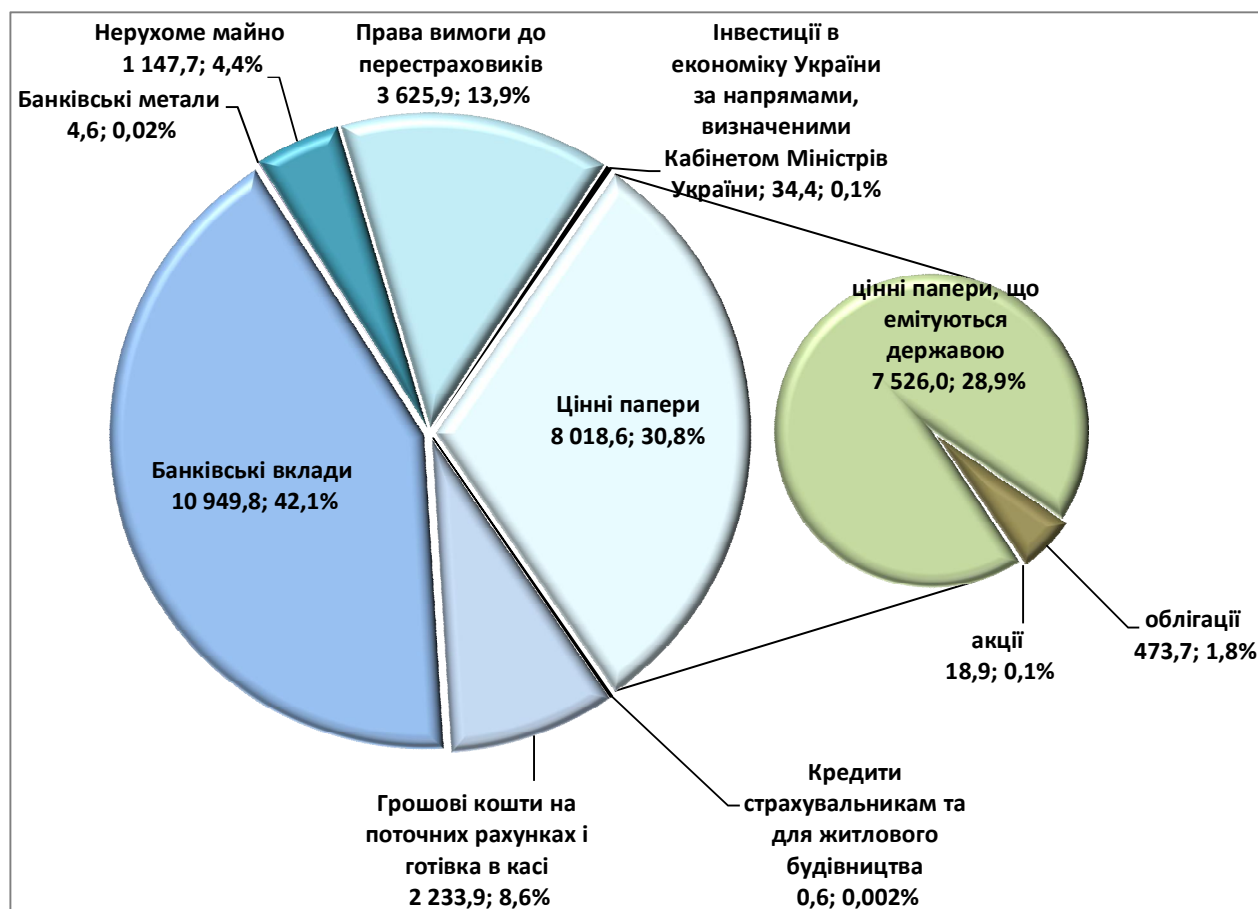

Рис. 21. Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя станом на 31.12.2018 (млн. грн.)

У структурі активів, якими представлені **технічні резерви** (таблиця 14), станом на 31.12.2018 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.2017 відбулися такі зміни:

- на 935,3 млн. грн. (або на 13,7%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 7 759,1 млн. грн. (або 46,6% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 897,5 млн. грн. (або на 34,9%) збільшився обсяг коштів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив

3 472,6 млн. грн. (або 20,9% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);

- на 116,2 млн. грн. (або на 6,3%) зменшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках, і становив 1 725,9 млн. грн. (або 10,4% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 690,7 млн. грн. (або на 41,7%) збільшився обсяг коштів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 2 345,2 млн. грн. (або 14,1% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви).

У структурі активів, якими представлені **резерви зі страхування життя** (таблиця 15), станом на 31.12.2018 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.2017 відбулися такі зміни:

- на 743,5 млн. грн. (або на 16,8%) збільшився обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 5 180,7 млн. грн. (або 55,3% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 271,1 млн. грн. (або на 9,3%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах), і становив 3 190,7 млн. грн. (або 34,1% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя). При цьому, обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозитами) на поточних рахунках в іноземній валюті зменшився на 48,8 млн. грн. (або на 4,6%) і становив 1 007,0 млн. грн. проти 1 055,8 млн. грн. станом на 31.12.2017;
- на 47,3 млн. грн. (або на 8,6%) зменшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 500,1 млн. грн. (або 5,3% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя).

Активи страхових компаній

Структура активів	Активи страховиків			
	млн. грн.		%	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Загальні активи по балансу	57 381,0	63 493,3	X	X
<i>Категорія активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування», у тому числі:	36 084,6	40 666,5	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	2 757,4	2 968,5	7,6%	7,3%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	520,4	466,9	1,4%	1,1%
2) банківські вклади (депозити)	12 238,2	14 101,8	33,9%	34,7%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 793,3	1 526,2	5,0%	3,8%
3) банківські метали	39,9	32,2	0,1%	0,1%
4) нерухоме майно	2 655,1	3 014,0	7,4%	7,4%
5) акції	6 653,6	5 077,3	18,4%	12,5%
6) облігації	898,3	908,2	2,5%	2,2%
7) іпотечні сертифікати	88,2	87,3	0,2%	0,2%
8) цінні папери, що емітуються державою	6 572,1	7 895,9	18,2%	19,4%
9) права вимоги до перестраховиків	4 054,5	5 418,1	11,2%	13,3%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	2 429,4	3 365,3	6,7%	8,3%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *	99,0	1 131,8	0,3%	2,8%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	3,0	101,9	0,01%	0,3%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	30,7	22,4	0,1%	0,1%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,003	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	5,8	899,3	0,02%	2,2%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	53,2	60,0	0,1%	0,1%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	6,3	48,2	0,02%	0,1%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	13,8	17,5	0,04%	0,04%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,2	0,0003%	0,0005%
13) готівка в касі	14,4	13,7	0,04%	0,03%

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів».

Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя

Структура активів	Страхові резерви			
	млн. грн.		%	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Сформовані страхові резерви	22 864,4	26 795,6	X	X
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя, у тому числі:	22 450,7	26 015,5	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	2 389,5	2 225,9	10,6%	8,6%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	424,0	387,1	1,9%	1,5%
2) банківські вклади (депозити)	9 743,4	10 949,8	43,4%	42,1%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	2 614,7	2 415,5	11,6%	9,3%
3) банківські метали	4,9	4,6	0,02%	0,02%
4) нерухоме майно	1 119,1	1 147,7	5,0%	4,4%
5) акції	52,3	18,9	0,2%	0,1%
6) облігації	277,9	473,7	1,2%	1,8%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	6 091,8	7 526,0	27,1%	28,9%
9) права вимоги до перестраховиків	2 731,3	3 625,9	12,2%	13,9%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 728,7	2 560,4	7,7%	9,8%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	27,1	34,4	0,1%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,9	0,3	0,004%	0,001%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	20,0	20,6	0,1%	0,1%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	6,2	0,0%	0,02%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,5	0,0%	0,002%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	6,2	6,8	0,03%	0,03%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,4	0,5	0,002%	0,002%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0004%	0,0004%
13) готівка в касі	12,9	8,0	0,06%	0,03%

Розміщення коштів технічних резервів страхових компаній

Структура активів	Технічні резерви			
	млн. грн.		%	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Сформовані страхові резерви	22 864,4	26 795,6	100,0%	100,0%
- у тому числі технічні резерви	14 474,8	17 640,5	63,3%	65,8%
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	14 135,0	16 648,9	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 842,1	1 725,9	13,0%	10,4%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	338,5	314,8	2,4%	1,9%
2) банківські вклади (депозити)	6 823,8	7 759,1	48,3%	46,6%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 558,9	1 408,4	11,0%	8,5%
3) банківські метали	1,1	1,2	0,01%	0,01%
4) нерухоме майно	961,0	992,0	6,8%	6,0%
5) акції	42,6	13,3	0,3%	0,1%
6) облігації	195,1	297,4	1,4%	1,8%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	1 654,5	2 345,2	11,7%	14,1%
9) права вимоги до перестраховиків	2 575,1	3 472,6	18,2%	20,9%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 572,5	2 407,1	11,1%	14,5%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	26,9	34,3	0,2%	0,2%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,9	0,3	0,006%	0,002%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	19,7	20,5	0,1%	0,1%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	6,2	0,0%	0,04%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,5	0,0%	0,003%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	6,3	6,8	0,04%	0,04%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	12,8	7,9	0,1%	0,05%

Розміщення коштів резервів зі страхування життя

Структура активів	Резерви зі страхування життя			
	млн. грн.		%	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Сформовані страхові резерви	22 864,4	26 975,6	100,0%	100,0%
- у тому числі резерви зі страхування життя	8 389,6	9 335,1	36,7%	34,6%
<i>Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	8 315,7	9 366,7	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	547,4	500,1	6,6%	5,3%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	85,5	72,3	1,0%	0,8%
2) банківські вклади (депозити)	2 919,6	3 190,7	35,1%	34,1%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 055,8	1 007,0	12,7%	10,8%
3) банківські метали	3,8	3,4	0,05%	0,04%
4) нерухоме майно	158,1	155,8	1,9%	1,7%
5) акції	9,7	5,6	0,1%	0,1%
6) облігації	82,8	176,3	1,0%	1,9%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	4 437,2	5 180,7	53,4%	55,3%
9) права вимоги до перестраховиків	156,2	153,3	1,9%	1,6%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	156,2	153,3	1,9%	1,6%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	0,3	0,2	0,004%	0,002%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,3	0,2	0,004%	0,002%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,4	0,4	0,005%	0,004%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,001%	0,001%
13) готівка в касі	0,1	0,1	0,001%	0,001%